

Finansdepartementet
postmottak@fin.dep.no

Kopi til Klima- og miljødepartementet
postmottak@kld.dep.no

Deres referanse:

Vår referanse: 2022/67

Dato: 20.10.2023

Publikasjonsnr.: NIM-B-2023-022

Oppfølging: spørsmål om petroleumsskatteloven § 11

1. Innledning

Det vises til brev fra Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) av 25. mars 2022 med spørsmål om petroleumsskatteloven § 11 (vedlagt), og oppfølging ved brev av 5. januar 2023 (vedlagt).

Finansdepartementet har ikke besvart NIMs henvendelser. For å hensynta etterfølgende utvikling og inkurieretting, sender vi herved en oppdatert versjon av brev 25. mars 2022.

I den forbindelse minner vi for ordens skyld om forvaltningslovens regler om at saker skal avgjøres «uten ugrunnet opphold», og at forvaltningen skal gi foreløpig svar dersom «det må ventes at det vil ta uforholdsmessig lang tid før en henvendelse kan besvares».¹ Justisdepartementet har lagt til grunn at det bør gis foreløpig svar «dersom en forholdsvis kurant henvendelse ikke kan besvares innen 14 dager», jf. rundskriv G-37/95. Vi anmoder på denne bakgrunn om snarlig tilbakemelding på vår henvendelse.²

2. Oppdatert versjon av brev 25. mars 2022

Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) skal fremme og beskytte menneskerettighetene i tråd med Grunnloven, menneskerettsloven og den øvrige lovgivning, internasjonale traktater og folkeretten. Vi skal gi råd til regjeringen og offentlige organer om gjennomføringen av menneskerettighetene, jf. NIM-loven § 3 b.

Vi retter denne henvendelsen til Finansdepartementet for å få forståelse for departementets vurderinger av klima- og miljøkonsekvenser ved endringen av petroleumsskatteloven § 11 ved lov 19. juni 2020 nr. 75.

Grunnloven § 112 andre ledd pålegger statens myndigheter en utredningsplikt i forbindelse med lovforslag som kan ha negative konsekvenser for miljøet.³ I den

¹ Se forvaltningsloven § 11 a).

² Se også NIM-loven § 10, hvor det fremgår at: «Offentlige myndigheter og andre som utfører oppgaver på vegne av det offentlige, skal yte den bistand som er nødvendig for at Norges institusjon for menneskerettigheter kan utføre sine oppgaver etter denne lov».

³ Slik også Lovavdelingen la til grunn i § 112 - *Vedrørende Prop. 35 L (2014-2015) Endringer i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag mv.* 12.05.2015 punkt 3, tilgjengelig [her](#). Se også Fauchald, Ole Kristian. «Plikt til å utrede miljøkonsekvenser av lovgivning», i *Liv, lov og lære – Festskrift til Inge Lorange Backer*, Hans Chr Bugge (red), Oslo: Universitetsforl., 2016, s. 187-200. På s. 192 viser Fauchald til brev av 15.04.2015 der Klima- og miljøministeren erkjente for Stortingets energi- og

utstrekning endringen av petroleumsskatteloven § 11 har gitt eller vil gi opphav til miljøinngrep som ellers ikke ville funnet sted,⁴ har staten plikt til å utrede de negative klima- og miljøkonsekvensene av lovendringen. Vi kan imidlertid ikke se at forarbeidene til lovendringen inneholder noen slik vurdering.⁵ NIM etterspør derfor departementets vurdering av hvilke negative konsekvenser lovforslaget kan ha for miljøet og for statens forpliktelser etter Grunnloven § 112. Vi minner i den forbindelse om at eksporterte forbrenningsutslipp fra norsk olje og gass må kunne trekkes inn ved bruken av Grunnloven § 112 når det fører til skade i Norge, jf. HR-2020-2472-P.⁶

I forlengelsen etterspør NIM også departementets vurderinger av statens forpliktelser etter Parisavtalen. Parisavtalen er menneskerettslig relevant på flere grunnlag. Foruten henvisningen til statens menneskerettslige forpliktelser i avtalens fortale, inngår avtalen som tolkningsfaktor for andre rettigheter. Høyesterett har sett hen til Parisavtalen i vurderingen av om staten oppfyller sine plikter etter Grunnloven § 112, se HR-2020-2472-P (avsnitt 159, se også avsnitt 56-60). Parisavtalen er i prinsippet også relevant ved tolkningen Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 2 og 8, som tolkes harmoni med internasjonal rett og «common ground» mellom konvensjonsstatene.

Et av Parisavtalens formål er at partene skal gjøre «finance flows consistent with a pathway towards low greenhouse gas emissions and climate-resilient development», jf. artikkel 2.1c. I etterfølgende statspraksis, som uttrykt ved Glasgow-pakten og Sharm el-Sheikh Implementation Plan, anmodes partene om å fase ut «inefficient fossil fuel subsidies», jf. FCCC/PA/CMA/2021/L.16 avsn. 36 og FCCC/PA/CMA/2022/10/Add.1 avsn. 28.⁷

På denne bakgrunn spør NIM om følgende:

miljøkomite at regjeringen hadde utredningsplikt etter § 112 i et lovforslag om snøscooterkjøring. Fauchald viser også til at Stortinget i oppfølgingen av saken var enig i at § 112 kan innebære en utredningsplikt. Utredningsplikten beskrives nærmere i NIMs *Veileder for utredning av menneskerettslige problemstillinger*, lansert oktober 2023.

⁴ Slik beskrevet i f.eks. Rystad Energy, *Effekten av midlertidig skatteendring*, 07.06.2021, WWF, *Fremtiden til norsk olje og gass*, 2021, s. 20 med tall fra Rystad Energy og WWF, «Dette koster oljeskattepakken», 29.10.2021.

⁵ [Prop. 113 L 2019–2020 \(regjeringen.no\)](#) og [Innst. 351 L \(2019-2020\) - stortinget.no](#).

⁶ HR-2020-2472-P avsnitt 149: «Grunnlova § 112 vernar ikkje generelt mot handlingar og verknader utanfor kongeriket. Men dersom verksemdar i utlandet som norske styresmakter har direkte innverknad på eller kan setja i verk tiltak mot, gjer skade i Noreg, må det kunne trekkjast inn ved bruken av Grunnlova § 112. Eit døme er forbrenning av norskprodusert olje eller gass i utlandet, når det fører til skade også i Noreg». Avsnitt 155: «Rundt 95 prosent av klimagassutsleppa frå petroleumsutvinning skjer generelt sett ved forbrenning i utlandet etter eksport. Klimakonsekvensane kjem såleis særleg på spissen når utslepp frå forbrenninga, som i hovudsak skjer i utlandet, blir rekna med. Grunnlova § 112 vernar som nemnt berre miljøet i Noreg. Sjølv om me ikkje har tal på i kva grad utslepp etter forbrenning i utlandet fører til skadeverknader i Noreg, er det ikkje tvilsamt at globale utslepp også vil ramme Noreg».

⁷ Saken *Friends of the Earth v. the Secretary of State or International Trade m.fl.* referert til i brev av 25. mars 2022 er nå rettskraftig avgjort, se Court of Appeal (Civil Division) Claim No: CO/3206/2020 [2023] EWCA Civ 14 13.1.2023, nektet fremmet for Storbritannias høyesterett. Konklusjonene er referert i dommens avsnitt 55.

- Hvordan vurderer departementet virkningen av endringen av petroleumsskatteloven § 11 opp mot statens plikter etter Grunnloven § 112?
- Hvordan vurderer departementet virkningen av endringen av petroleumsskatteloven § 11 opp mot Norges forpliktelser etter Parisavtalen art. 2.1c?
- Hvordan vurderer departementet virkningen av endringen av petroleumsskatteloven § 11, også i lys av etterfølgende prisutvikling, opp mot anmodningene i Glasgow-pakten og Sharm el-Sheikh Implementation Plan om å fase ut «inefficient fossil fuel subsidies»?

Vi imøteser departementets svar, og stiller oss til rådighet for nærmere dialog.

Vennlig hilsen
for Norges institusjon for menneskerettigheter

Adele Matheson Mestad
Direktør

Hannah Brænden
Rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.